

**ПЪРВАТА МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРИЛОЖНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
КОНТАКТ НА ЕЗИЦИ И КУЛТУРИ. БЪЛГАРСКИЯТ
ЕЗИК В КОНТЕКСТА НА МИГРАНТСКАТА КРИЗА
И АДАПТАЦИЯТА НА БЕЖАНЦИ
17–19 НОЕМВРИ 2023 Г., ГР. ХАРМАНЛИ**

Първата международна научно-приложна конференция *Контакт на езици и култури. Българският език в контекста на мигрантската криза и адаптацията на бежанци* бе организирана съвместно от катедра „Български език като чужд“ (Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски“) с ръководител доц. д-р Атанас Атанасов и Асоциацията на преподавателите по български език като чужд (АПБЕЧ) с председател проф. д.ф.н. Красимира Алексова. Тя се проведе в периода 17–19 ноември 2023 г. в град Харманли. Форумът се състоя в конференционната зала на ОУ „Иван Вазов“ с директор г-жа Светла Георгиева¹.

Организирането на подобно научно събитие беше изключително важно с оглед на динамичните процеси на миграция в България през последните години и необходимостта от приобщаването на бежанците и лицата, търсещи или получили закрила, към българската езикова и културна среда.

¹ Конференцията „Контакт на езици и култури. Българският език в контекста на мигрантската криза и адаптацията на бежанци“ беше осъществена по проект на ФНИ-СУ, номер на договора:80-10-158/ 16.05.2023 с ръководител доц. д-р Венера Матеева-Байчева.

Българският език се изучава от различни целеви групи – чуждестранните студенти и граждани в България, децата на българите в чужбина, бежанците и лицата, търсещи закрила и др. Съществуват национални програми на МОН, предназначени за българите зад граница (Национална програма „Роден език и култура зад граница“, 2022 г.), както и нормативни документи, в които е регламентирано изучаването на българския език от деца и ученици, търсещи или получили закрила, и деца и ученици мигранти (Наредба № 3 от 6 април 2017 г. за условията и реда за приемане и обучение на лицата, търсещи или получили международна закрила; Наредба № 6 от 11 август 2016 г. за усвояването на българския книжовен език).

Според водещите изследователски парадигми в приложната лингвистика националните политики в областта на образованието и езиковото обучение трябва да се синхронизират с общата европейска политика. За целта се разработва система от цели на Европейската комисия (http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/index_en.htm): превръщане в реалност на обучението през целия живот и мобилността; подобряване на качеството и ефикасността на образованието и професионалното обучение; подкрепа на

равенството, обществената свързаност и активното гражданство; засилване на творчеството и иновативността, включително и предприемачеството, на всички равнища на системата на образование и професионално обучение.

Провеждането на научния форум „Контакт на езици и култури. Българският език в контекста на мигрантската криза и адаптацията на бежанци“ предостави възможност за обмен на идеи, за съграждане на нова образователна концепция и изработването на критерии за повишаване качеството на обучителния процес по български език като чужд. Акцент беше положен върху формирането на устойчив модел за адаптация на бежанците чрез обучение по български език и българска култура.

В първата научна сесия „Теории и практики в обучението по български език като чужд“ бяха включени докладите на проф. д.ф.н. Красимира Алексова (*За конклузива в обучението по български език като чужд*), доц. д-р Мирена Пацева, ас. Елена Руневска (*Прозодични аспекти на произношението на украински студенти, изучаващи български като чужд*), доц. д-р Албена Добрева (онлайн) (*Фонетико-фонологична компетентност в обучението на студентите логопеди*), доц. д-р Венера Матеева-Байчева, гл. ас. д-р Весела Шушлина (*Компетентностен подход в чуждоезиковото обучение. Развитие на уменията „Как да...“ в обучението по български език като чужд (втори)*), д-р Миглена Дикова-Миланова (онлайн) (*Студенти българисти от Гент преподават в БУ „П. Яворов“*, Брюксел: стратегии на обучението по български език като втори в университет и средното училище), Красимира Колева (*Българското участие в международния проект QuiLL (Quality*

in Language Learning) за преподаване на майчиния език като чужд във висшите училища), доц. д-р Петя Несторова (*Често допускани грешки от монголските студенти в обучението по български език като чужд*), доц. **д-р Атанас Атанасов** (*Електронни ресурси в обучението по български език като чужд*).

В рамките на втората научна сесия „Гледни точки, иновации и перспективи в обучението по български език като чужд“ своите доклади изнесоха участниците: Мила Миlieва (*Човеколюбиво преподаването на български език като чужд - сблъсък на очаквания и реалност в процеса на обучение*), гл. ас. д-р Рени Манова, гл.ас. д-р Катрин Костова (*Адаптирани и преводни текстове за нуждите на обучението по български език като чужд*), Мая Йосифова (*Ролята на иконичността при изучаването на български език като чужд*), гл. ас. д-р Красимира Хаджиева (*Приказката като културен мост между „ние“ и „те“*), Димитрия Желязкова (онлайн) (*Изграждане на положителна нагласа у обучаемите в условията на чуждоезиков контекст*), доц. д-р Силвена Ставрева-Доростолска (онлайн) (*Когнитивни трансформации и културна интерференция в обучението по български език като чужд*).

В третата научна сесия „Езикът като средство на интеграцията - нормативна и методическа база“ бяха включени докладите на д-р Анастасия Новикова, Вяра Михайлова, д-р Катрин Костова (*Академия за учители на деца бежанци: Български език като чужд през 2022-23 учебна година*), доц. д-р Катя Исса (*Езикът като средство за образование в периода на 10-годишна адаптация на бежанците в българското общество и училище*), доц. д-р Людмила Кирова (*Обучението на мигранти*

в контекста на общата европейска рамка за езици: учене, преподаване, оценяване. Придружаващ том с нови дескриптори), доц. д-р Биляна Тодорова, гл. ас. д-р София Мицова (*Методи и подходи в обучението по български език в помощ на адаптирането на украинските бежанци в България. Наблюдения и диагностика*), Анжела Георгиева (*Миграция и общност в ерата на дигиталната свързаност*), Кристина Гологанова (*Ролята на езиковата подкрепа за социалната интеграция на децата бежанци*), Нина Борисова, Боянка Иванова (*Анализ на съществуващата нормативна база, отнасяща се до езиковата и образователна интеграция на деца и ученици в задължителна училищна възраст, идващи от чужди образователни системи в България*), Пролет Николова-Грозданова (*Българският език в социалната работа с чужди граждани, лишени от свобода, като средство за ресоциализация и интеграция*), Диана Боримечкова, Русанка Ляпова (*Изпит по български език като чужд съгласно стандарта на НАТО STANAG 6001*).

Могат да бъдат обособени следните основни тематични ядра в рамките на конференцията:

- *граматични структури в обучението по български език като чужд;*
- *произодични аспекти на произношението, фонетико-фонологична компетентност в обучението;*
- *компетентностен подход в чуждо-езиковото обучение;*
- *стратегии на обучението по български език като втори в университета и средното училище;*
- *електронни ресурси в обучението по български език като чужд;*

- *културна интерференция в обучението по български език като чужд;*
- *сблъсък на очаквания и реалност в процеса на обучение;*
- *текстът в обучението по български език като чужд;*
- *методи и подходи в обучението;*
- *езикова подкрепа и социална интеграция на лицата, търсещи закрила, и бежанците;*
- *тестове и процедури за оценка на знанията, уменията и компетентностите.*

По време на форума беше проведена и кръгла маса, на която своите възгледи за преподаването на българския език като чужд споделиха директори на български училища в чужбина, експерти от неправителствения сектор, както и педагогически специалисти. Набелязани бяха проблемите и трудностите, съпътстващи процеса на преподаването на българския език като чужд, но и способности за преодоляването им.

Конференцията „Контакт на езици и култури. Българският език в контекста на мигрантската криза и адаптацията на бежанци“ даде възможност за съграждането на дескриптивни и приложни образователни модели, както и за очертаването на перспективи за бъдеща работа. Участниците се обединиха около изработването на единни стандарти в обучението българския език като чужд/втори, които да служат като ориентир при създаването на методологии, учебни материали, ресурси.

Senior Assist. Prof. Reni Manova, PhD

ORCID ID: 0000-0002-1392-8946

Web of Science ResearcherID: S-9882-2019

Faculty of Slavic studies

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

Tzar Osвoboditel 15 blvd, 1504 Sofia

e-mail: r_manova@slav.uni-sofia.bg